Faktaark FHF prosjekt /900911

Havbruksnæringens lokalitetstilgang?

WP 3 - Lokalitetstilgang relatert til kommunal vilje og evne til å avsette lokalitetsressurser til havbruksnæringen

I denne arbeidspakken skal vi videreutvikle kunnskap om kommunal vilje og evne til å avsette areal til havbruksnæringen, herunder synliggjøre kunnskapsgrunnlag for kommunenes arealbeslutninger. Blant annet vil det klargjøres hvorvidt om eventuelle endringer i næringen med hensyn til lokale og regionale ringvirkninger har reell betydning for havbruksnæringens arealtilgang og arealstruktur, og i så fall klargjøre på hvilket grunnlag fatter kommuner sine beslutninger.

Prosjektet ledes av Otto Andreassen, Nofima. Øvrige forskere er Bjørn Hersoug og Jahn Petter Johnsen, UITØ/NFH, Knut Torsethaugen og Leif M. Sunde, Sintef Fiskeri- og Havbruk, Katrina Rønningen og Svein Frisvoll, Bygdeforskning, Kine M. Karlsen og Roy Robertsen, Nofima. Kontaktpersoner i FHF er Kjell Maroni og Berit A. Hanssen.

Bakgrunn

Tilgang på egnet areal gitt den utvikling som er fremtredende, om å produsere på færre og større lokaliteter, er en kritisk suksessfaktor for næringen. Lokalitetstilgangen styres i første omgang av kommunenes vilje til å sette av areal i sine arealplaner i sjø. Kommunene har de siste årene tatt til ordet for at denne tilretteleggingen bør gi større avkastning lokalt. I debatten er ulike former for vederlag ved lokalitetsetableringer foreslått, med arealavgift som den mest fremtredende.

Havbruksnæringen har i varierende grad klart å synliggjøre sine bidrag til lokalsamfunnet, og ved søknader og ønsker om nye og endrede lokaliteter, blir næringen ofte møtt med negativet fokus om negative miljøbelastning, fortrenging av andre brukerinteresser, påvirkning på villaks og sjøørret, etc. Noen kommuner uttaler også at de ikke ønsker å bli «akvarier» for en næring hvor børs og global selskapsstyring er en del av utviklingstrekkene. Tidligere var nærhet og lokal eierstruktur forutsetning for å etablere seg lokalt, men endrede politiske prinsipper, industrialisering, teknologisk utvikling, ny kunnskap om smitteforebygging, miljøhensyn og økosystemforvaltning har endret dette bildet.
Næringens positive ringvirkninger har endret både karakter og nedslagsfelt og er ikke like synbar som tidligere (Robertsen et.al. 2012). Kunnskap og dokumentasjon om næringens lokale ringvirkninger fra nasjonale- og lokale aktører vil være vesentlig for å klargjøre havbruksnæringen positive samfunnsbidrag.

Havbruksnæringens lokalitetsbehov dekkes i dag ofte ikke innenfor snevre kommunale «grenser i sjø». Interkommunal samarbeid om planlegging i sjø er nødvendig for å se helheten, gitt krav om miljøbelastning, påvirkning og næringsstruktur i en region. Kunnskap om denne type planprosesser er i stor grad fraværende og krever samarbeid på tvers av kommunegrensene, og i enkelte tilfeller også fylkesgrensene. Kravet om planrelaterte konsekvensutredninger er ment å sikre et bedre beslutningsgrunnlag for kommunens arealbeslutninger, hvor positive og negative forhold skal avveies.

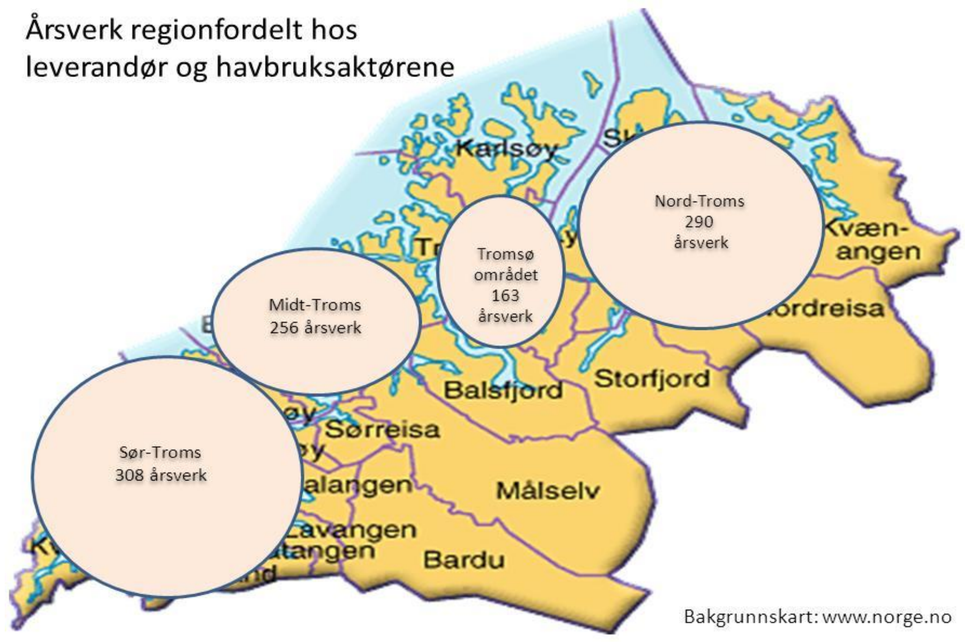

Havbruksnæringen skaper store ringvirkninger i kommunene i Troms. (Robertsen et al. 2012)

Det kan imidlertid se ut til at dette i liten grad praktiseres (Andreassen et. al 2011), og i den grad det er i bruk ser det ikke ut til å inkludere havbruksnæringens positive ringvirkninger. Når det i tillegg er flere eksempler på at enkelte kommuner ønsker å utelukke havbruksnæringen ved planrevisjoner, vil det for næringens framtidige lokalitetstilgang være ønskelig å klargjøre kunnskapsgrunnlaget for kommunens beslutninger om havbruksarealer.

Resultater

Vi vil identifisere eksempel på interkommunale planprosesser i sjø og dokumentere prosess, kunnskapsgrunnlag, organisering og planarbeidets resultat relatert til miljø, bruksinteresser, og potensiale for utvikling av havbruk. Vi vil fastslå i hvilken grad lokalitetsdisponeringer fundamenteres på et vitenskapelig basert kunnskapsgrunnlag, og her vil vi også undersøke i hvilken grad kunnskap om havbruksnæringens positive lokale ringvirkninger legges til grunn.

Roy Robertsen
Forsker
Tel: +47 77 62 91 70
+ 47 90680275
roy.robertsen@nofima.n